

Giáo dục định hướng phong cách nhà giáo cho sinh viên Sư phạm Trường Đại học Đồng Nai

Đoàn Thị Hảo*

*ThS.Trường Đại học Đồng Nai

Received: 14/3/2024; Accepted: 21/3/2024; Published: 28/3/2024

Abstract: *Orienting teacher style for pedagogical students is an important part in preparing pedagogical students' future careers. Students always consider teachers as idols, often imitating their words, behaviors, gestures, and ways of solving problems. Therefore, in addition to professional capacity, pedagogical students - future teachers need to be trained and oriented in their teacher style. Teachers need to have a standard style to contribute to orienting and forming good personalities for students. The article focuses on the theoretical basis for orienting teacher style for pedagogical students, stating the current situation and proposing some measures to contribute to orienting teacher style for pedagogical students with the desire to improve quality. training at Dong Nai University.*

Keywords: *Teacher, orientation, style, pedagogical student, good personality*

1. Đặt vấn đề

Cùng với đạo đức nhà giáo, phong cách nhà giáo (PCNG) cũng là một tiêu chí trong tiêu chuẩn về phẩm chất nhà giáo (NG) của chuẩn nghề nghiệp giáo viên (GV) hiện nay. Hình thành, phát triển, định hướng PCNG cho SV sư phạm là nhiệm vụ quan trọng, quyết định chất lượng đào tạo của các trường sư phạm nói chung và Trường Đại học Đồng Nai (ĐHDN) nói riêng. Nhà giáo được coi là kỹ sư tâm hồn, NG không chỉ dạy chữ mà còn dạy cách làm người, hình thành và phát triển nhân cách cho người học, vì thế ngoài năng lực chuyên môn, các NG tương lai rất cần được định hướng phong cách NG chuẩn mực thì mới góp phần trong việc định hướng và hình thành nhân cách cho học sinh, sinh viên (HSSV).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Lý luận về định hướng PCNG cho SV sư phạm

*Phong cách nhà giáo

Theo từ điển tiếng Việt, Phong cách (PC) là những lối, những cung cách sinh hoạt, làm việc, hoạt động, xử sự tạo nên cái riêng của một người hay một lớp người nào đó. Sự khác nhau của mỗi cá nhân về cách ăn mặc, giao tiếp, các nhìn nhận và giải quyết các vấn đề, ... tạo ra PC đặc trưng riêng biệt của 1 cá nhân nào đó. Như vậy, PC nhà giáo là cung cách sinh hoạt, làm việc, hoạt động, xử sự tạo nên nét riêng cho một GV nào đó.

PC của một nhà giáo được thể hiện thông qua cách mà họ tiếp cận và thực hiện các nhiệm vụ liên quan đến việc giảng dạy, quản lý lớp học, tương tác

với HSSV, đánh giá và phản hồi.

- Giảng dạy: dạy học là hoạt động phức hợp, cần có sự chuẩn bị kỹ càng, lên kế hoạch, thiết kế các hoạt động học tập cho từng bài giảng, từng ngày, từng tuần, ... sử dụng các phương tiện, PP giảng dạy phù hợp với từng đối tượng người học.

- Cách quản lý lớp học: Thiết lập nội quy và duy trì trật tự lớp học, tạo ra thói quen tốt, môi trường học tập tích cực, quản lý thời gian và tương tác tốt với HSSV. Quản lý và phản ứng đối với các hành vi của HSSV để ngăn chặn hành vi tiêu cực. Các nghiên cứu đã chỉ ra rằng, đa số các hành vi tiêu cực xảy ra là do HSSV không biết hoặc không tuân thủ nội quy, điều này chứng minh cho việc quản lý lớp học hiệu quả sẽ ngăn chặn các vấn đề về kỉ luật. Khen ngợi, khuyến khích các hành động tích cực và tạo lòng tin trong lớp học góp phần tạo ra môi trường lớp học tích cực, các hành vi vi phạm kỉ luật ít khi xảy ra.

- Cách tương tác với HSSV: Tạo mối quan hệ với HSSV, khuyến khích sự tham gia và hỗ trợ cá nhân cho từng HSSV, liên kết với HSSV tạo ra sự kết nối tích cực ở trong và bên ngoài lớp học. Các nhà nghiên cứu đã chỉ ra rằng sự giao tiếp thân mật giữa GV và HSSV không chỉ thúc đẩy học sinh học tập để nâng cao kết quả mà còn khiến HSSV nâng cao niềm kiêu hãnh của mình khi có cảm giác họ là thành viên của trường, của lớp. GV có ý thức về phong cách giao tiếp riêng của mình với HSSV có thể tạo ra môi trường học tập lý tưởng hơn cho tất cả HSSV.

- Đánh giá và phản hồi: Sử dụng các công cụ, PP đánh giá phù hợp với đối tượng người học, theo dõi

và đánh giá sự tiến bộ của từng HSSV, đưa ra những lời nhận xét phản hồi kịp thời và có ý nghĩa, khuyến khích sự phát triển cá nhân của từng HSSV

***Một số PC phổ biến của nhà giáo**

- PC truyền thống: NG truyền thống thường tuân thủ các nguyên tắc và quy định cứng nhắc trong giảng dạy và quản lý lớp học. Họ thường sử dụng PP giảng dạy truyền đạt kiến thức một cách chính quy và tập trung vào việc truyền đạt kiến thức cơ bản.

- PC năng động: NG năng động thường tạo ra một môi trường học tập sôi động và tích cực bằng cách sử dụng các hoạt động thực hành, trò chơi và thảo luận trong lớp học. Họ khuyến khích sự tương tác và hợp tác giữa các HSSV.

- PC hướng dẫn: NG hướng dẫn thường đặt trọng tâm vào việc hỗ trợ và tạo điều kiện cho HSSV phát triển khả năng tự học. Họ thường giảng dạy bằng cách hỏi và khuyến khích học sinh tự tìm hiểu thông qua nghiên cứu và thảo luận.

- PC linh hoạt: NG linh hoạt thường điều chỉnh PP giảng dạy và quản lý lớp học tùy thuộc vào nhu cầu và tình hình cụ thể của HSSV và lớp học.

- PC công hiến: NG công hiến thường tận tâm và cam kết với việc giảng dạy và hỗ trợ HSSV. Họ thường sẵn lòng dành thời gian và nỗ lực để giúp đỡ HSSV vượt qua khó khăn và đạt được thành công.

***Cơ sở pháp lý về phong cách nhà giáo**

PC nhà giáo là tiêu chí thứ 2 trong 15 tiêu chí được quy định trong Thông tư 20/2018/TT-BGDĐT về việc ban hành Quy định chuẩn nghề nghiệp GV cơ sở GDPT như sau:

Tiêu chí 2. PC nhà giáo

Mức đạt: Có tác phong và cách thức làm việc phù hợp với công việc của GV cơ sở GDPT

Mức khá: Có ý thức tự rèn luyện tạo PC nhà giáo mẫu mực, ảnh hưởng tốt đến HSSV

Mức tốt: Là tấm gương mẫu mực về PC nhà giáo, ảnh hưởng tốt và hỗ trợ đồng nghiệp hình thành phong cách NG

PC nhà giáo là 1 trong những tiêu chí được Bộ GD&ĐT đưa vào đánh giá GV phổ thông hàng năm. Vì vậy, việc định hướng PC nhà giáo cho SV sư phạm là hết sức cần thiết, cần được quan tâm một cách thích đáng trong các trường đào tạo GV, để đào tạo ra những GV có PC chuẩn mực, chuyên nghiệp, hoà nhập với sự phát triển của nghề GV trên thế giới.

Mỗi nhà giáo có một PC riêng biệt phản ánh cá nhân, triết lý giáo dục, kinh nghiệm và nền văn hóa của họ. PC nhà giáo có thể thay đổi theo thời gian và tùy thuộc vào mục tiêu giáo dục cụ thể và đặc điểm

của các nhóm HSSV mà họ đang làm việc.

Mỗi PC nhà giáo đều có ưu điểm và hạn chế riêng, và một PC có thể phù hợp hơn trong một số tình huống so với các PC khác. Quan trọng nhất là SV sư phạm - đội ngũ NG tương lai cần được định hướng phát triển, được tạo cơ hội để rèn luyện và tự rèn luyện và tuân thủ một PC nhà giáo linh hoạt và đáp ứng được nhu cầu đa dạng của HSSV sau này.

2.2. Thực trạng định hướng PC nhà giáo cho SV sư phạm tại Trường ĐHĐN

Công tác định hướng phong cách nhà giáo cho sinh viên sư phạm (SVSP) tại Trường ĐHĐN đã được lãnh đạo các cấp, Ban giám hiệu, đội ngũ cán bộ quản lý và GV thường xuyên quan tâm, chỉ đạo cả về nhận thức và tổ chức thực hiện. Nội dung, hình thức và PP giáo dục định hướng phong cách nhà giáo cho SVSP đang từng bước được đổi mới. Tuy nhiên công tác GD định hướng phong cách nhà giáo chưa đạt được hiệu quả mong muốn, quá trình định hướng phong cách nhà giáo còn thiếu tính chủ động, chưa đồng bộ ở các khâu trong quá trình đào tạo GV. Nội dung, hình thức và PP giáo dục định hướng PC sư phạm còn chung chung, chưa có trọng tâm, do đây là không phải là nội dung chính của bất kỳ môn học nào trong chương trình đào tạo GV, mà chỉ được lồng ghép trong các môn học, các hoạt động khác nhau như hội thi nghiệp vụ sư phạm cấp khoa, cấp trường; các hoạt động văn nghệ, TDTT chào mừng các ngày lễ,... Hơn nữa, các hoạt động này còn cứng nhắc, chưa được đầu tư thích đáng, mang nặng tính hình thức, bắt buộc nên SV tham gia một cách gượng ép, không có hứng thú, không đủ tự tin để tham gia.

PC nhà giáo chưa được coi là 1 môn học riêng biệt. Đây có lẽ là nguyên nhân dẫn tới kết quả khảo sát sơ bộ chỉ 10% SV và 50% GV trả lời là việc định hướng phong cách nhà giáo cho SVSP là rất cần thiết, 70% SV và 30% GV cho rằng phong cách nhà giáo sẽ tự hình thành trong quá trình làm việc mà không cần rèn luyện. Số liệu thống kê trên phản ánh thực tế là GV và SVSP chưa có nhận thức đúng đắn về phong cách nhà giáo và việc cần thiết định hướng phong cách nhà giáo cho SVSP.

2.3. Biện pháp định hướng PC nhà giáo cho SVSP Trường ĐHĐN

*Phối hợp chặt chẽ giữa các tổ chức, các đoàn thể trong nhà trường, phát huy vai trò của môi trường văn hoá sư phạm trong việc định hướng PC nhà giáo cho SVSP

Định hướng phong cách nhà giáo cho SVSP không chỉ là nhiệm vụ của GV mà còn là nhiệm vụ

chung của các lực lượng sư phạm trong nhà trường, như tổ chức Đảng, Đoàn, Hội, ... mỗi lực lượng có những ưu thế trội, thông qua những hình thức khác nhau, phù hợp với đặc thù hoạt động của mình, tổ chức đa dạng các hoạt động để SV thể hiện quan điểm, thảo luận, tranh luận, tự rèn luyện về định hướng phát triển PC nhà giáo của bản thân. Các lực lượng này cần có kế hoạch và sự phối kết hợp chặt chẽ với nhau, đảm bảo tính hợp lý, logic, hiệu quả và tránh trùng lặp nhau trong giáo dục định hướng phong cách nhà giáo cho SVSP. Sự liên kết phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng sư phạm trong nhà trường sẽ tạo ra môi trường văn hoá sư phạm, tạo ra nhiều sân chơi bổ ích cho SV, tạo cơ hội cho tối đa số lượng SV có thể tham gia các hoạt động chứ không tập trung vào một số SV nổi trội như trước đây, ...góp phần làm SV phấn khởi, tích cực, hình thành động cơ đúng đắn trong việc định hình PC nhà giáo.

***Đưa PC nhà giáo trở thành một môn học bắt buộc trong quá trình đào tạo GV**

Hiện nay định hướng phong cách nhà giáo cho SVSP thường được lồng ghép trong nội dung của các môn học và các hoạt động khác, do vậy hiệu quả định hướng phong cách nhà giáo chưa cao. Chính vì vậy, song song với việc lồng ghép trong các môn học và các hoạt động khác thì việc đưa phong cách nhà giáo thành 1 môn học độc lập, bắt buộc trong quá trình đào tạo GV là hết sức cần thiết và cấp bách.

Nhà trường cần giao nhiệm vụ, khuyến khích GV viết chương trình môn học Phong cách nhà giáo theo hướng cơ bản, chuẩn hoá, thiết thực, chuyên sâu, khoa học và hiện đại, bám sát thực tiễn giáo dục nước nhà, gắn nội dung đào tạo của nhà trường với yêu cầu về chuẩn nghề nghiệp GV phổ thông đã được Bộ GD&ĐT ban hành.

Nếu Phong cách nhà giáo trở thành 1 môn học thì sinh viên sư phạm sẽ thuận tiện hơn, có nhiều cơ hội hơn để rèn luyện phong cách nhà giáo, việc trở thành nhà giáo có phong cách làm việc chuyên nghiệp không phải là điều xa xỉ. Ngoài ra, Phong cách nhà giáo trở thành môn học độc lập sẽ thay đổi nhận thức của giảng viên và sinh viên về phong cách nhà giáo và sự cần thiết định hướng phát triển phong cách nhà giáo cho giảng viên và sinh viên sư phạm.

***Mỗi GV trở thành tấm gương mẫu mực về phong cách nhà giáo, ảnh hưởng tốt và hỗ trợ SV sư phạm hình thành phong cách nhà giáo**

Hình ảnh người GV trực tiếp giảng dạy chính là hình ảnh lý tưởng về bản thân của sinh viên sư phạm trong tương lai. Có thể khẳng định, phong cách người giảng viên chính là công cụ, là phương tiện hữu hiệu

nhất trong định hướng phong cách nhà giáo cho sinh viên sư phạm. Chính vì vậy, các giảng viên cần rèn luyện tích cực để trở thành những hình mẫu lý tưởng về phong cách nhà giáo. Nhà trường chú trọng, làm tốt công tác tuyển chọn, bổ sung giảng viên hợp lý, đảm bảo về số lượng, chất lượng cũng như chuyên ngành đào tạo,... chính sách khuyến khích, tạo điều kiện thuận lợi để giảng viên phát triển, hoàn thiện phong cách của bản thân. Điều này mang lại lợi ích kép cho trường Đại học Đồng Nai, giảng viên và sinh viên cùng rèn luyện và hỗ trợ nhau trong việc hình thành phong cách nhà giáo, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên của nhà trường.

***Phát huy vai trò chủ thể của SV trong tự giáo dục, tự rèn luyện phong cách nhà giáo cho SV sư phạm**

SV vừa là khách thể vừa là chủ thể của quá trình định hướng phong cách nhà giáo. Sinh viên đóng vai trò là khách thể khi nghe, nhìn, tham gia các hoạt động do các lực lượng sư phạm tổ chức; đồng thời cũng thể hiện vai trò là chủ thể trong quá trình này thông qua việc tích cực tham gia các hoạt động do các lực lượng sư phạm tổ chức, tự học, tự rèn luyện, tự phân tích, tự trải nghiệm để rút ra kinh nghiệm cho bản thân, tự lựa chọn phong cách nhà giáo phù hợp với đa dạng học sinh sau này. Việc định hướng phong cách nhà giáo cho sinh viên sư phạm chỉ đạt hiệu quả cao khi phát huy vai trò chủ thể, tích cực, chủ động và sáng tạo của sinh viên trong quá trình tiếp thu, lĩnh hội, rèn luyện phong cách nhà giáo.

3.Kết luận

Định hướng phong cách nhà giáo cho SV sư phạm là việc rất cần thiết, giúp sinh viên tự tin, quyết định sự phát triển nghề nghiệp của sinh viên sư phạm khi ra trường,. Việc hình thành định hướng phong cách nhà giáo cho sinh viên sư phạm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên của Trường Đại học Đồng Nai. Trên cơ sở lý luận, tác giả đã đề xuất một số biện pháp, các biện pháp này có mối quan hệ biện chứng với nhau, cần vận dụng sáng tạo, linh hoạt, phù hợp với từng hoàn cảnh, đối tượng cụ thể để phát huy tối đa tác động tổng hợp của các biện pháp để định hướng phong cách nhà giáo cho sinh viên sư phạm tại Trường Đại học Đồng Nai.

Tài liệu tham khảo

1. Hoàng Phê (1994), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB khoa học xã hội – Trung tâm từ điển học, Hà Nội
2. James H.Stronge (2016), *Những phẩm chất của người giáo viên hiệu quả*, NXB Giáo dục Việt Nam. Hà Nội